

VUOSIKERTOMUS 2016

Framen vuosikertomus 2016

Johtaja Raija Koli: Nykyaiteen toimiala tarvitsee kehittäjiä

Vuonna 2016 vahvistettiin erityisesti Framen toimintaa nykytaiteen tiedotuskeskuksena.

Framessa vuosi käynnistyi nykytaiteen kansainvälistymistä tarkastelevan selvityksen julkaisulla ja jatkui suomalaistoimijoiden yhteisellä verkostoitumismatkalla Aasiaan. Kesällä tuotettiin jo täyttä vauhtia Venetsian biennaalin Suomen paviljongin näyttelyä. Syksyn täytti vilkas keskusteluohjelma. Lisäksi vuoden aikana syntyi uusi strategia, ja toimintanimi, visuaalinen ilme sekä verkkosivusto uudistettiin.

Kansainvälistymisselvitys osoitti verkostojen merkityksen

Tammikuussa julkaisimme ensimmäisen toimialaa koskevan selvityksen. *Viennistä vuoropuheluun, vaikutteista verkostoihin* on **Sari Karttusen** ja **Jutta Virolaisen** toimittama selvitys suomalaisen nykytaiteen kansainvälistymisestä. Selvitys julkaistiin tammikuussa järjestämämme nykytaiteen toimialapäivän yhteydessä. Toimialapäivän otsikko oli *Verkostoista voimaa*, ja se saattoi toimijoita yhteen pohtimaan kansainvälistymisen haasteita ja mahdollisuuksia.

Taiteen tiedotuskeskusten toimintaan kuuluu toimialatiedon kokoaminen ja jakaminen. Nykyaiteen haasteena on, ettei tämä varsinaisesti ole kuulunut kenenkään tontille ennen Framesäätion perustamista vuonna 2012. Vuonna 2016 tartuimme tähän haasteeseen kokoamalla asiantuntijaryhmän kartoittamaan tilastoinnin toteuttamista pitkällä tähtäimellä. Jatkossa keräämme ja julkaisemme

säännöllisesti tilastotietoa nykyaiteen museoiden, gallerioiden ja tapahtumien osalta. Tästä tiedosta hyötyvät kaikki: taiteilijat, nykyaiteen organisaatiot, media ja päättäjät. Ensimmäisenä julkaisemme tilastot kuvataiteen käyntimääristä kesäkuussa 2017.

Verkostoja haetaan Aasiasta yhdessä

Vuosi 2016 oli kansainvälisen toiminnan osalta avoimien hakujen vuosi. Vuoden alussa oli mahdollista hakea kahteen Aasiaan suuntautuvaan hankkeeseen: opintomatkalle Japaniin ja Etelä-Koreaan sekä hankekumppaniksi Port Journeys -satamakaupunkiverkostoon. Aasiaan suuntautuvan verkottuminen sai lisävauhtia, kun opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi hankekumppanillemme HIAPille kulttuuriennin kärkihanketukea Aasiaan vuosille 2016–2017.

Myös Venetsian taidebiennaalin Suomen paviljonkinäyttelyn taiteilijavalinta toteutettiin avoimella haulilla. Saimme yhteensä 96 kiinnostavaa ja korkeatasoista näyttelyehdotusta, joista kansainvälinen raati valitsi **Erkka Nissisen** ja **Nathaniel Mellorsin** installaation *The Aalto Natives*.

Uusi strategia vastaa toimialan muutokseen

Keväällä käytimme aikaa myös sisäiseen kehitystyöhön. Säätiön hallitus aloitti tammikuussa lähes vuoden kestäneen strategiatyön. Strategiatyöhön osallistuivat hallituksen lisäksi henkilökunta ja säätiön valtuuskunta ja sen toteutti **Riitta Heinämaa**. Uusi strategia ulottuu vuoteen 2020 ja siinä Framen tehtäväksi määritellään nykyaiteen kansainvälistyminen, alan rakenteiden kehittäminen ja toimialan vaikuttavuuden vahvistaminen.

[Lue Framen hallituksen puheenjohtajan Jan Kailan ajatuksia uudesta strategiasta](#)

Uusi nimi, ilme ja verkkosivusto

Toteutimme myös laajan verkkosivustouudistuksen, jonka tavoitteena on palvella entistä paremmin kaikkia kohderyhmiämme. Sivustolla on nyt muun muassa toimialahaku. Erityisen paljon käytimme aikaa apurahasivuston kehittämiseen, jotta hakijoiden olisi yhä helpompi asioida sivustolla. Vaihdoimme myös Framen toi-

mintanimen paremmin vastaamaan toimintamme ydintä: olemme Frame Contemporary Art Finland.

Kohti entistä vahvempia kotimaisia verkostoja

Uusi strategia korostaa Framen tehtävää toimialan kehittäjänä ja vahvistajana. Niinpä suuntaamme katseemme tulevien vuosien aikana kotimaan suuntaan, ja rakennamme vahvat ja aktiiviset suhteet nykytaiteen toimijoihin pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Suomessa on laaja nykytaiteen toimijaverkosto, ja puolet taiteilijoista asuu muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Vuonna 2017 aloitamme Sivukonttori-hankkeen, jonka ytimessä on aktiivinen yhteistyö näiden toimijoiden kanssa ja palvelujemme tarjoaminen taiteilijoille eri puolilla Suomea.

Framen vuosi 2016 lukuina

Apurahat: Apurahahakua uudistettiin sujuvammaksi

Kristiina Koskentola: One Hundred Ten Thousand. Star Gallery, Peking, Kiina 2016

Frame jakoi vuonna 2016 yhteensä 270 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää tukea suomalaisten nykytaiteen ammattilaisten kansainväliseen toimintaan. Apurahoilla edistetään tehokkaasti suomalaistoimijoiden mahdollisuuksia osallistua kansainvälisiin työtilaisuuksiin ja verkostoitua.

Apurahoilla tuetaan suomalaistaiteilijoiden näyttelyitä ja esityksiä ulkomailla, kansainväliseen levitykseen tarkoitettuja taidejulkaisuja, gallerioiden osallistumista taidemessuille ja nykytaiteen ammattilaisten asiantuntijavierailuja.

Framen apurahoja voivat hakea sekä taiteilijat, nykytaiteen asiantuntijat että kotimaiset ja ulkomaiset nykytaideorganisaatiot. Apurahoja myönnetään seuraavil-

le nykytaiteen aloille: kuvataide, mediataide, performanssi, sarjakuvataide, taidenäyttely, valokuvataide ja äänitaide.

Vuonna 2016 Frame jakoi apurahoja nykytaiteen kansainvälisiin projekteihin 270 000 euroa.

Lisäksi palautuneita ja peruuntuneita apurahoja jaettiin uudelleen 19 946 euroa. Vuonna 2016 apurahoilla tuettiin yhteensä 187 hanketta, 320 taiteilijaa ja 38 asiantuntijaa. Apurahahakemuksia saimme vuonna 2016 yhteensä 752.

Projektiapurahoja vuoden 2016 hankkeisiin myönnettiin kaksi kertaa. Lisäksi jatkoinnissa matkapurahahakua, joka avattiin vuonna 2016 myös työryhmähakijoille sekä ulkomaisille taiteen asiantuntijoille Suomeen suuntautuviin työmatkoihin. Matkapuraha antaa taiteilijoille ja alan asiantuntijoille mahdollisuuden osallistua kansainvälisiin hankkeisiin lyhyelläkin varoitusajalla. Myöntöpäätöksiä matkapurahoista tehtiin vuoden aikana kahdeksan kertaa.

	2012	2013	2014	2015	2016
Hettu yhteensä €	€ 2,25 milj.	€ 2,22 milj.	€ 2,43 milj.	€ 2,81 milj.	€ 2,52 milj.
Myönnetty yhteensä €	€ 498 250	€ 414 482	€ 250 510**	€ 299 120	€ 270 000
Haettu yhteensä kpl	494	511	497	825	752
Myönnetty yhteensä kpl	230	195	112	176	187

** Frame-säätiön valtionavustusta leikattiin vuodesta 2013 verrattuna 300 000 euroa

Matkapurahaan suunnattiin lisää varoja

Framen apurahaohjelmaa uudistettiin vuoden aikana kasvattamalla matkapurahoihin suunnattua avustumäärää. Perusteena oli Framessa tehty selvitys, joka osoitti vuonna 2015 käynnistetyn matkapurahahaun suosion. Matkapurahan myötä Framen saamien apurahahakemusten määrä on kaksinkertaistunut.

Uudistuksen myötä taiteilijat hakevat matkapurahaa kaikkiin kansainvälisiin hankkeisiinsa paitsi julkaisuihin, joihin haetaan projektiapurahaa. Matkapurahaa voi hakea myös taideteosten vakuutuksiin kuljetusten ajaksi. Yhteisöt

hakevat jatkossakin projektiapurahaa kansainvälisiin näyttelyihin ja taidemessuille sekä julkaisuihin.

Uudistuksen tarkoituksena on palvella hakijoita entistä paremmin ja kertoa entistä selvemmin, mihin Framen valtionavustusta voi kansainvälisissä hankkeissa käyttää.

Apurahojen myönnöt perustuvat vertaisarvointiin. Framen apurahatoimikunnan jäseniä vuonna 2016 olivat intendentti **Henna Paunu** sekä taiteilijat **Antti Tantu** ja **Salla Tykkä**. Apurahatoimikunnan puheenjohtajana toimii Framen toimitusjohtaja **Raija Koli**. Päätökset projektiapurahojen myönnoistä tekee Framen hallitus ja matka-apurahojen myönnoistä toimitusjohtaja.

Järjestimme projektiapurahahakujen aikana maaliskuussa ja marraskuussa Framen toimistolla apurahaklinikoita, joilla annettiin henkilökohtaista opastusta apurahojen hakemista koskeviin kysymyksiin. Apurahaneuvontaa annettiin lähes päivittäin myös sähköpostilla ja puhelimitse.

Lue lisää apurahoilla toteutetuista hankkeista:

[Leena Kela: Verkostot tuovat kansainvälisiä töitä](#)

[Elina Autio: Messut ovat hyvä väylä saavuttaa galleristeja ja kuraattoreita](#)

[Sari Palosaari: Kilpailuvoitto vei Teksasiin](#)

[Myönnetyt apurahat](#)

Venetsian taidebiennaali: Erkka Nissinen ja Nathaniel Mellors valittiin Suomen paviljonkiin lähes sadan ehdotuksen joukosta

Venetsian taidebiennaali on ollut jo yli sadan vuoden ajan yksi maailman arvostetuimmista kansainvälisistä nykytaidetapahtumista.

Framen koolle kutsuma kansainvälinen tuomaristo valitsi helmikuussa 2016 lähes sadan avoimeen hakuun tulleen ehdotuksen joukosta **Erkka Nissinen** ja **Nathaniel Mellorsin** ehdotuksen *The Aalto Natives* Suomen paviljongin näyttelyksi vuonna 2017. Näyttelyn kuraattori on **Xander Karskens** ja sen tuotanto ja varainhankinta käynnistyivät heti valinnan jälkeen.

Venetsian taidebiennaali perustettiin 1895: se on maailman vanhin ja usein maailman tärkeimmäksi listattu nykytaidetapahtuma. Joka toinen vuosi järjestettävään biennaaliin osallistuu noin 90 maata. Suomi on yksi harvoista maista,

jolla on oma paviljonki Giardinissa, biennaalin historiallisessa paviljonkipuistossa. Venetsian biennaalissa vieraili vuonna 2015 yli puoli miljoonaa kävijää.

Frame tilaa ja tuottaa Suomen näyttelyn Venetsian taidebiennaaliin. Joka toinen vuosi järjestettävä Venetsian taidebiennaali on Framen suurin kansainvälinen hanke.

Framen marraskuussa 2015 julkistamaan avoimeen hakuun Venetsian biennaalin näyttelyksi tuli tammikuuhun 2016 mennessä yhteensä 96 ehdotusta. Tuomaristossa oli viisi jäsentä: kuraattori **Katerina Gregos**, professori **Sarat Maharaj**, Kiasman johtaja **Leevi Haapala**, kuraattori **Maaretta Jaukkuri**, taiteilija **Patrik Söderlund** sekä Framen ohjelmapäällikkö **Taru Elfving**. Raadin puheenjohtajana toimi Framen toimitusjohtaja **Raija Koli**.

Tuomaristo valitsi loppusuoralle neljä ehdotusta, joiden tekijöitä pyydettiin kehittämään niitä edelleen. Viimeiseen vaiheeseen valitut taiteilijat olivat Nissisen ja Mellorsin lisäksi **Tellervo Kalleinen** ja **Oliver Kochta-Kalleinen** kuraattori **Alexandra MacGilpin** kanssa, **Mika Taanila** kuraattori **Joasia Krysan** kanssa sekä **Pilvi Takala** kuraattori **Antonia Majacank** kanssa.

Suomen paviljonkiin rakennetaan kokonaisvaltainen multimediasinstallaatio, joka sisältää videota, veistoksia ja puhuvan munan.

Näyttelyä rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Framen pääyhteistyökumppani Venetsian taidebiennaalissa on Nykyaikaisen taiteen museo Kiasma.

Altern Ecologies: Miten nykytaiteessa käsitellään ekologista hätätilaa?

Frame julkaisi syyskuussa uuden *Framed Conversations* -julkaisusarjansa ensimmäinen julkaisun, **Taru Elfvingin** ja **Terike Haapojan** toimittaman kirjan *Altern Ecologies. Emergent Perspectives on the Ecological Threshold at the 55th Venice Biennale*.

Altern Ecologies -teoksen lähtökohtana on ympäristökriisien aiheuttama globaali hätätila, joka kirjan tekijöiden mielestä on nostanut esiin tarpeen uudelleen arvioida maailman painopisteitä myös taiteiden osalta. Antologiassa kartoitetaan taiteellisen työskentelyn ja tutkimuksen vaihtoehtoja ekologiaa Venetsian taidebiennaalissa 2013.

Kirja tarkastelee tapoja, joilla taiteilijat vastaavat ekologisen hätätilan nostamiin kysymyksiin paljastamalla ja uudelleen määrittelemällä muun muassa subjektiivisuutta ja toiseutta sekä eri toimijoiden keskinäistä riippuvuutta, suhteellisuutta ja viestintää.

Kirjassa on mukana valikoima esityksiä *A Counter Order of Things* -symposiumista, joka järjestettiin Pohjoismaisen ja Suomen paviljonkien Falling Trees -näyttelyn yhteydessä Venetsiassa 2013. Lisäksi siinä esitellään joukko vuoden 2013 Venetsian taidebiennaalin kansallisten paviljonkien näyttelyitä.

Kirjaan kirjoittivat **Ursula Bieman, T. J. Demos, Catherine de Zegher, Taru Elfving, Anselm Franke, Simryn Gill, Terike Haapola, Hanna Husberg, Alfredo Jaar, Harri Laakso, Antti Laitinen, Laura McLean, Tuula Närhinen, Khaled Ramadan, Henk Slager, Syrago Tsiara** ja **Stefanos Tsivopoulos**.

Frame kustansi kirjan yhteistyössä Taideyliopiston Kuvataideakatemia kanssa. Altern Ecologies avasi Framed Conversations -julkaisusarjan, joka käsittelee nykytaidetta kriittisesti tarkastelevia praktiikoita ja tutkimusta.

[Lue julkaisu](#)

Vahvat verkostot vievät eteenpäin

Hyvät verkostot ovat nykytaiteen alalla työskentelyn edellytys. Siksi Frame pyrkii auttamaan suomalaisia alan toimijoita – taiteilijoita, kuraattoreita ja asiantuntijoita – rakentamaan pitkäjänteisiä ja laajoja kansainvälisiä suhteita.

Suurten biennaalien kuraattorit vierailivat Suomessa

Framen asiantuntijavierasohjelma saattaa suomalaisia nykytaiteen ammattilaisia yhteen kansainvälisten toimijoiden kanssa. Vierailut tukevat suomalaistoimijoiden kansainvälistä verkottumista sekä luovat taiteilijoille työtilaisuuksia Suomen rajojen ulkopuolella. Ne synnyttävät uusia kansainvälisiä yhteistyösuhteita taiteen organisaatioille ja vahvistavat Framen omia verkostoja entisestään.

Frame järjestää vuosittain kymmeniä merkittävien kansainvälisten nykytaiteen ammattilaisten vierailuja Suomessa. Vieraat ovat esimerkiksi taidemuseoiden, biennaalien ja messujen edustajia tai vapaita nykytaiteen kentällä toimivia kuraattoreita, tutkijoita ja muita asiantuntijoita.

Vieraat tapaavat Suomessa työskenteleviä taiteilijoita sekä muita oman työnsä kannalta keskeisiä toimijoita. Tapaamisten lisäksi ohjelmat koostuvat näyttely-,

galleria- ja seminaarivierailuista. Vieraiden tapaamisohjelmat räätälöidään henkilökohtaisesti, vieraan omia toiveita kuunnellen. Asiantuntijavierastoiminnan rinnalla toteutuu myös *Meet the Curator* -keskustelutarja, jossa vieraat esittelevät työskentelyään paikalliselle yleisölle.

Vuonna 2016 Framen vieraana Suomessa kävi **64** asiantuntijaa. He tapasivat yhteensä **132** yksittäistä taiteilijaa ja **56** muuta toimijaa. Suuri osa vierailuista järjestettiin yhteistyössä muiden suomalaisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

[Katso vuoden 2016 asiantuntijavieraat](#)

Asiantuntijavieraiden joukossa oli useiden merkittävien biennaalien edustajia, kuten Sydneyn biennaalin 2017 kuraattori **Mami Kataoka**, Liverpoolin biennaalin ohjelmapäällikkö **Rosie Cooper**, Gwangju Biennalen kuraattori **Azar Mahmoudian** ja Bienal de Fotografia de Liman kuraattori **Carlo Trivelli**.

Yhteistyössä Suomen Benelux-instituutin kanssa Frame järjesti kolmen päivän Suomen-vierailun ryhmälle Belgiassa toimivia kuraattoreita. Vierailunsa aikana **Nav Haq** (MHKA Museum of Contemporary Art ja Göteborg International Biennial for Contemporary Art 2017), **Sophie Lauwers** (BOZAR) ja **Zoe Gray** (WIELS) tapasivat taiteilijoita ja muita kentän ammattilaisia sekä avasivat oman organisaationsa toimintaa suhteessa institutionaalisen vastuun kysymyksiin Kiasmassa järjestetyssä *Shaking Societies* -keskustelutilaisuudessa.

Muita yhteistyötahoja olivat ArtHelsinki, AV-arkki, CCA – Centre for Contemporary Art Estonia, ECADC – Estonian Contemporary Art Development Centre, Galleri Sinne, HIAP – Helsinki International Artist Programme, IHME-nykytaidefestivaali, Kuvataideakatemia, Moderna Museet, OCA – Office for Contemporary Art Norway, Perpetuum Mobile, Skills of Economy, Suomen Benelux-instituutti, Suomen Britannian Lähetystö, Suomen Liman-suurlähetystö, Suomen Lontoon Instituutti, Suomen Madridin-instituutti, Suomen New Yorkin Kulttuuri-instituutti, Suomen Tanskan Kulttuuri-instituutti, Suomen Venäjän suurlähetystö ja Taike.

Baltian ja Pohjoismaiden kuraattorit tiivistivät yhteyksiään

Vuoden 2016 aikana toteutui kolmiosainen nykytaiteen ammattilaisten verkottumismatkojen sarja. Frame ja sen norjalaisen ja virolaisen sisarorganisaation OCA:n (Office for Contemporary Art Norway) ja CCA:n (Centre for Contemporary Art Estonia) kanssa koordinoima yhteistyöhanke Baltic-Nordic contemporary art short-term networking for researching migration toi yhteen kolmen maan nykytaiteen asiantuntijoita ja tarjosi heille mahdollisuuden tutustua Helsingin, Oslon, Bergenin ja Tallinnan taidekenttään.

Matkojen ohjelma koostui taiteilija- ja asiantuntijatapaamisista sekä näyttely- ja seminaarihohjelmasta. Tallinnaan suuntautuneelle matkalle osallistuivat Suomesta kuraattori **Giovanna Esposito Yussif** ja Alkovi-gallerian perustaja **Miina Hujala** sekä Norjasta kuraattorit **Leif Magne Tangen** ja **Randi Thommesen**.

Oslon ja Bergenin verkottumismatkan osallistujat olivat helsinkiläisen Third Space-gallerian edustaja **Christopher Wessels** ja itsenäinen kuraattori **Jussi Koitela** sekä Tallinnan nykytaiteenmuseon EKKM:n johtaja **Marten Esko**.

Helsingin verkottumismatka ajoittui marraskuulle, ja sille osallistuivat Virosta Marten Esko ja Narva Kunstiresidentuur -residenssiorganisaation edustaja **Marika Alver** sekä norjalaiset kuraattori **Hilde Methi** ja galleristi **Malin Barth**.

Verkottumismatkat toteutuivat Kulturkontakt Nordin tuella.

Huolellista räätälöintiä

Framen asiantuntijat laativat vieraidensa ohjelmia kuunnellen mahdollisimman tarkasti kunkin asiantuntijan toiveita. Jokaiselle vieraalle halutaan suunnitella matka, jossa käytettävissä oleva aika käytetään mahdollisimman hyvin hyödyksi. Yhdysvaltalainen kuraattori **Ian Alden Russell** Rhode Islandilla Yhdysvalloissa toimivasta Brown University's David Winton Bell Gallerysta kertoo Suomen-vierailustaan.

”Työni on vienyt minua moniin maihin, mutta vierailuni eivät ole koskaan olleet yhtä huolella suunniteltuja kuin Helsingissä. Frame erottui mielestäni kansainvälisistä vertailukohdistaan siinä, että vierailuni organisointi aloitettiin kysymällä minulta tämänhetkisistä ammatillisista kiinnostuksen kohteistani.

Tämän keskustelun pohjalta Framen ohjelmakoordinaattori laati minulle todella hedelmällisen, hyvin kuratoidun ohjelman studiovierailuja ja asiantuntijatapaamia ympäri Helsinkiä.

Vain muutaman päivän varoitusajalla Framen asiantunteva kuratointityö sai vierailuni tuntumaan siltä, että olin tervetullut osaksi paikallista taideyhteisöä. Jokainen tapaaminen ja studiovierailu heijastelivat mainitsemiani mielenkiinnon kohteita, mutta myös haastoivat ja veivät eteenpäin ajatteluani kansainvälisestä nykyaikaisesta taiteesta.

Lyhyesti sanottuna Framen lähestyminen ohjelmaani teki siitä niin osuvan, että se sekä täydensi että paransi kuratoriaalista työskentelyäni. Olen varma, että tulen

pysymään yhteydessä monien tapaamieni taiteilijoiden ja muiden asiantuntijoiden kanssa vielä vuosien ajan.”

Kuraattori-residenssi antaa tilaa ajatella uutta

Maailmanperintökohde Suomenlinna on idyllinen saari. Kuraattorille saarella sijaitseva Framen ja HIAPin yhteinen kuraattori-residenssi tarjoaa tervetulleen tilan hakea omaan työskentelyyn uutta näkökulmaa.

HICP-kuraattori-residenssiohjelmassa (Helsinki International Curatorial Programme) työskentelivät vuoden 2016 aikana kuraattorit **Richard Birkett** (Yhdysvallat), **Marianne Mulvey** (Britannia), **Xavier Acarin** (Espanja, Yhdysvallat) ja **Adelaide Bannerman** (Britannia). He työskentelivät kuukauden mittaisissa residensseissä HIAPin tiloissa Suomenlinnassa ja Kaapelitehtaalla.

Framen ja HIAPin avulla residenssikuraattorit loivat kontakteja suomalaisiin taiteilijoihin ja muihin nykyaikaisen taiteen ammattilaisiin, tutustuivat paikallisiin toimintamalleihin ja sitoivat suomalaistekijöitä mukaan työstämiinsä kansainvälisiin projekteihin.

HICP luo ja ylläpitää vastavuoroisia yhteistyöverkostoja suomalaisen ja kansainvälisen nykyaidekentän välillä. Kestävät ja hedelmälliset kontaktit syntyvät erityisesti kasvokkain käydyissä keskusteluissa, joihin syventymiseen usean viikon residenssijakso antaa mahdollisuuden. Oman työskentelyn hetkellinen siirtäminen uuteen kontekstiin tarjoaa siihen uusia näkökulmia ja antaa kuraattorille aikaa syventyä tutkimustyöhön.

Kotimaiset toimijat voivat tutustua residenssikuraattoreiden työskentelyyn *Meet the Curator* -keskustelutilaisuuksissa.

Yhteinen opintomatka Tokioon ja Souliin

Kuinka tavoittaa kahden suurkaupungin taidekentän olemus yhdessä intensiivisessä viikossa? Ainakin sitä voi yrittää! Frame järjesti yhteistyössä HIAPin (Helsinki International Artist Programme) ja AV-arkin kanssa opintomatkan Japaniin ja Etelä-Koreaan 12.–20. maaliskuuta 2016. Aikataulu oli tiivis ja tulokset hyviä.

Matkan tavoitteena oli perehtyä maiden nykytaidekenttään pintaa syvällisemmin, vahvistaa olemassa olevia verkostoja ja synnyttää uusia kontakteja toimijoille. Matka oli osa Framen vuonna 2013 aloittamaa Aasiaan suuntautuvaa verkostoitumishanketta.

Matkalla olivat mukana Framen toimitusjohtaja **Raija Koli**, AV-Arkin johtaja ja **Hanna-Maria Anttila**, HIAPin johtaja **Juha Huuskonen**, Alkovi-galleristit **Miina Hujala** ja **Arttu Merimaa**, Kiasman amanuenssi **Kati Kivinen**, Suomen kulttuurirahaston erityisasiantuntija ja museonjohtaja **Johanna Ruohonen** ja kuraattori **Pirkko Siitari**.

Opintomatkan ohjelma koostui vierailuista paikallisissa organisaatioissa ja tapaamisista kentän toimijoiden kanssa. Matkan aikana tutustuttiin yhteensä 56 organisaatioon tai toimijaan, joista Tokiossa 16 ja Soulissa 40. Osa vierailuista oli koko ryhmän yhteistapaamisia. Kukin osallistuja oli räätälöinyt ohjelmaansa oman kiinnostuksensa ja toimialansa painopisteiden mukaan. Matkalla tutustuttiin residenseihin, taidemuseoihin, kaupallisiin ja taiteilijavetoisiin gallerioihin, taidefestivaaleihin, freelance kuraattoreihin ja taiteen tukiorganisaatioihin. Matkan kesto on noin viikko.

Frame tuki Arttu Merimaata ja Pirkko Siitaria myöntämällä apurahan matka- ja majoituskuluihin.

[Lue Miina Hujalan juttu matkasta](#)

Forum Box valittiin mukaan Port Journeys – verkostoon

Osuuskunta Forum Box valittiin kesäkuussa 2016 mukaan nykytaidetoimijoiden Port Journeys -verkostohankkeeseen. Frame haki helsinkiläistä taiteilijavetoista galleriaa tai yhteisöä mukaan verkostoon alkuvuodesta järjestetyllä avoimella haulla.

Yokohamassa Japanissa sijaitsevan taide- ja kulttuurikeskus Zou-no-Hana Terracen käynnistämisen hankkeen tarkoituksena on saattaa yhteen taiteilijoita ja organisaatioita satamakaupungeissa ympäri maailmaa. Helsingin ja Yokohaman lisäksi Port Journeys -kaupunkeja ovat San Diego, Gwangju, Melbourne, Nantes sekä Hampuri. Hanke tähtää kaupungeissa toimivien nykytaideammattilaisten, taiteilijoiden ja kuraattoreiden yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon. Hankkeeseen haki yksitoista taitelijavetoista organisaatiota ja lopullisen valinnan teki Zo-no-Hana Terracen toimijat.

Forum Box on kuvanveistäjä, akateemikko Kain Tapperin aloitteesta vuonna 1996 perustettu taideosuuskunta, jonka tarkoituksena on ylläpitää vapaata, voittoa tavoittelematonta tilaa kaikelle taiteelle Suomen kulttuurielämän sisällön tukemiseksi. Forum Boxin toiminnan takana on 85 suomalaista eturivin taiteilijaa ja kulttuurin kentällä toimijaa.

Frame tukee verkostoon osallistuvaa galleriaa vuosina 2016–2018 myöntämällä apurahan hankkeeseen liittyviin matkakuluihin.

[Lue Forum Boxin toiminnanjohtajan **Alina Mänttäre-Buttlerin** juttu Forum Boxin ensimmäisestä vuodesta verkoston jäsenenä](#)

Portfoliotapaamiset treenaavat kertomaan omasta työstä

Yksi vuoden 2016 uusista avauksista oli toukokuussa järjestetyt portfoliokatselmuksset Taideyliopiston Kuvataideakatemia opiskelijoille Kuvan kevät -näyttelyn yhteydessä.

Näyttelyssä mukana olleet opiskelijat kutsuttiin tapaamaan Framen asiantuntijoita ja kertomaan näyttelyssä esillä olleista teoksistaan sekä muusta taiteellisesta työskentelystään. Tapaamisiin osallistui 32 taiteilijaa.

Portfoliotapaamisten tarkoituksena oli päivittää Framen henkilökunnan taidekentän tunteista valmistuvan taiteilijapolven osalta ja toisaalta jakaa näille tietoa Framen toiminnasta. Samalla opiskelijat saivat mahdollisuuden kartuttaa kokemustaan oman työskentelynsä esittelemisestä.

[Lue lisää: Kuvan Kevään nuoret taiteilijat esittelivät töitään Framessa](#)

Hautumo – sparrausta esitystaiteen ammattilaisille

Marraskuussa 2016 Frame haki yhdessä LADAFin (Live Art Development Agency Finland) kanssa Suomessa toimivia performanssi- ja esitystaiteen ammattilaisia Hautumo-mentorointiohjelmaan, joka tarjoaa osallistujilleen valmiuksia kansainvälisellä taidekentällä toimimiseen.

Kymmenen kuukauden mittainen, vuonna 2017 toteutettava Hautumo perustuu vertaissparraukseen ja mentorointiin. Ohjelman ytimessä ovat yhteiset työpaja- ja sparrausviikonloput sekä itsenäisen etätyöskentelyn hautumisajat ohjelman mentorina toimivan esitystaiteilijan Essi Kausalaisen tuella. Lisäksi käydään tutkimus- ja esiintymismatkalla Britanniassa.

Hautumoon valittiin mukaan viisi osallistujaa: nykytaiteen tuottaja ja kuraattori, ANTI-festivaalin päällikkö **Elisa Itkonen** Kuopiosta, esitystaiteilija, tila-aikataiteiden maisteriopiskelija **Liina Kuittinen** Helsingistä, drag- ja burleski-esiintyjä, elokuvantekijä **Jaana Pirskanen** Helsingistä, kuvataiteilija **Laura Puska** Haagista, Alankomaista ja performanssitaiteilija, esitystaiteen ammattikorkeakouluopiskelija **Salla Valle** Porista.

Hakuun tuli 31 hakemusta. Valinnat suoritti neljän hengen jury, jossa olivat mukana Hautumon mentor, kuvataiteilija **Essi Kausalainen**, Presentaatio ry:n puheenjohtaja **Aapo Korkeaoja**, satakuntalainen esitystaiteen läänintaiteilija **Marika Rätty** sekä Framen ohjelmapäällikkö **Anna Vihma**.

Hautumo järjestetään yhteistyössä Performanssi- ja esitystaiteen tiedotuskeskus Presentaatio ry:n, Taiteen edistämiskeskuksen, Frame Contemporary Art Finlandin, Satakunnan ammattikorkeakoulun, Porin taidemuseon, Live Art Development Agency LADAn, Raumarsin, T.E.H.D.A.S ry:n ja KuKoKon kanssa.

Live Art Development Agency Finland on Presentaatio ry:n ja Taiteen edistämiskeskuksen projekti, jolla pyritään tukemaan performanssi- ja esitystaiteilijoiden työskentelyä ja vahvistamaan perustuksia uran rakentumiselle.

Monipuolisen keskustelun syksy

Frame järjestää vuosittain keskustelutilaisuuksia, joissa käsitellään taiteen kentän ilmiötä, haasteita ja tulevaisuuden näkymiä sekä esitellään Framen kansainvälisten vieraiden työskentelyä. Syksyn 2016 yleisömenestys oli Tokion Mori Art Museumin pääkuraattorin Mami Kataokan luento, joka keräsi Helsingin taidemuseo HAMiin satahengen yleisön.

Keskustelujen tarkoitus on tuottaa ja jakaa tietoa taiteen kentästä erityisesti ammattilaisyleisölle ja avata tilaa syventyvälle, kriittiselle ja uutta rakentavalle ajatusten vaihdolle. Suomalaisille taiteentekijöille halutaan Framessa antaa mahdollisuus kuulla ja keskustella kansainvälisten ammattilaisten työskentelystä, työskentelykulttuureista ja toimintatavoista.

Keskustelua aamukahvista espressoon

Frame Espresso on keskustelusarja, joka tarttuu ajankohtaisiin, taidekenttää puhuttaviin aiheisiin. Vuonna 2016 keskusteluja oli kaksi, joiden kummankin yhteydessä julkaistiin kirja. *Taidetta ja politiikkaa tekemässä* julkaistiin keskustelutilaisuudessa, jossa sen toimittajat **Jussi Koitela**, **Minna Henriks-son** ja **Terike Haapoja** keskustelivat kirjan muiden tekijöiden kanssa taiteen ja yhteiskunnallisuuden suhteesta sekä siitä, mitä oikeastaan on poliittinen taide ja kuka on poliittinen taiteilija.

Syyskuun Espresso-keskustelun yhteydessä julkaistiin Framen oman *Framed Conversations* -julkaisusarjan ensimmäinen osa, *Altern Ecologies. Emergent Perspectives on the Ecological Threshold at the 55th Venice Biennale*. Keskustelutilaisuus järjestettiin yhteistyössä Epäihmisyden museon kanssa Helsingin Suvilahdessa. Tilaisuudessa kirjan yhdessä **Taru Elfvingin** kanssa toimittanut, Venetsian biennaalissa Suomea edustanut taiteilija Terike Haapoja keskusteli mukaan kutsuttujen taiteen ammattilaisten kanssa ympäristökriisin vaikutuksista taiteen tekemiseen, sen sisältöihin sekä ympäröivään maailmaan.

Meet the Curator -keskusteluissa yleisö pääsee tutustumaan Framen asiantuntijavieraiden työskentelyyn. Vuoden 2016 aikana keskustelusarjassa kuultiin yhdentoista kuraattorin praktiikasta ja projekteista. Suurimmat yleisöt houkuttelivat Tokion Mori Art Museumin pääkuraattorin **Mami Kataokan** ja newyorkilaisen Ramiken Cruciblen galleristin **Mike Eganin** puheenvuorot.

Myös HICP-residenssiin osallistuneiden kuraattoreiden **Marianne Mulvey**n ja **Richard Birkettin** työskentely kiinnosti monia ja synnytti aktiivista ajatustenvaihtoa. Shaking Societies -otsikon alla lokakuussa järjestetty keskustelu esitteli kolmen Helsingissä vierailleen Belgiassa toimivan kuraattorin **Nav Haqin** (M HKA), **Sophie Lauwersin** (Bozar) ja **Zoe Grayn** (Wiels) työskentelyä ja kotiorganisaatioita. Kiasman kanssa yhteistyössä toteutuneessa keskustelussa pohdittiin instituutioiden roolia ja vastuuta nykypäivän nopeasti muuttuvassa sosio-poliittisessa ympäristössä.

Aamukahviklubi oli yksi Framen vuoden 2016 uusista avauksista. Framen ja HIAPin yhteistyössä järjestämän sarjan jokaisessa keskustelussa paneudutaan yhteen taideteokseen pureutumalla sen syntyprosessiin, sisältöihin, muotoon ja tekniseen toteutukseen. Tilaisuuksissa keskustelua teoksesta käyvät teoksen taiteilija ja sekä tämän keskustelukumppaniksi kutsuma kuraattori tai muu nykyaidekentän ammattilainen.

Klubit tarjoavat osalistujilleen tilaisuuden syventyä teokseen yhdessä taiteilijan kanssa ja taiteilijalle mahdollisuuden reflektoida omaa tekemistään yhdessä keskustelukumppaninsa ja yleisön kanssa. Kaikkien Framen keskusteluiden tavoin ne myös tuottavat ja jakavat tietoa taiteen ammattilaisten työskentelystä. Vuonna 2016 järjestettiin kolme Aamukahviklubia, joissa tutustuttiin **Maija Blåfiel-din** teokseen *Kulta-aika*, **Tiina Raitasen** teokseen *Render* ja **Minna Pöllä-sen** teokseen *Signs of Flood*.

Verkostoista voimaa -seminaaripäivässä pohdittiin suomalaisen nykytaiteen kansainvälistämistä. Tilaisuudessa Frame julkisti kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiöltä CUPORElta tilatun Viennistä vuoropuheluun, vaikutteista verkostoihin -selvityksen suomalaisen nykyaideen kansainvälistymisestä. Päivän aikana kuultiin kiinnostavia puheenvuoroja ja ideoitiin, millä tavoin suomalaisen nykyaideen kansainvälistymistä pystytään yhdessä edistämään ja vahvistamaan.

Mikä on residenssien paikka maailmassa?

Residenssien roolia pohdittiin *Residencies Reflected*-symposium marraskuussa 2016. Tapahtuma toi Helsinkiin 121 residenssitoiminnan asiantuntijaa yhteensä 24 eri maasta.

Frame järjesti yhteistyössä HIAPin ja Taideyliopiston Kuvataideakatemioiden kanssa kansainvälisen residenssitoimintaa käsitelleen symposiumin 16.–18. marraskuuta 2016. Osallistujat edustivat lukuisia residenssiorganisaatioita, mutta joukkoon mahtui myös taiteilijoita, tutkijoita ja kuraattoreita, joiden työssä residenssitoiminnalla ja sen kehittämisellä on keskeinen rooli.

Symposiumin lähtökohtana oli pureutua residenssien rooliin ja merkitykseen kansainvälisellä nykyaideen kentällä. Maailmanlaajuisesti kasvava ja monimuotois-

tuva residenssitoiminta on tärkeässä murrosvaiheessa: residenssien tehtävän ei nähdä olevan ainoastaan taideteosten tulosorientoituneessa tuotannossa, vaan alan kehityksen perustavana alustana: verkostojen rakentamisessa, tiedon jakamisessa ja osaamisen vahvistamisessa niin instituutioiden kuin ruohonjuuritason toimijoiden kesken. Residenssikeskusten asema lokaalin ja globaalin risteyksessä asettaa ne tässä erityisen arvokkaaseen välittäjän rooliin.

Symposium sai osallistujilta kiitosta kansainvälisesti huomionarvoisena keskustelunavauksena, joka kokosi ennennäkemättömällä tavalla analyttistä arviointia residenssitoiminnan erityispiirteistä ja tulevaisuuden näkymistä reflektoiden näitä suhteessa laajempiin nykyaikaisen taiteen kenttää koskeviin yhteiskunnallisiin muutoksiin.

Symposium käynnistyi Taideyliopistolla luennolla, joka paikansi residenssitoiminnan juuret 1800–1900-luvun eurooppalaisten taiteilijakolonioiden historiaan. **Nina Lübbrenin** (Anglia Ruskin yliopisto, Cambridge) taidehistoriallista näkökulmaa silloitti nykyaikaisen pohjoismaiseen kontekstiin **Hanna Johansson** (Kuvataideakatemia). Symposium jatkui seuraavat kaksi päivää vetäytymälä intensiivisten keskustelujen äärelle Suomenlinnaan, HIAPin Augustagalleriaan.

Ensimmäinen päivä keskittyi residenssien potentiaaliin taiteellisen työn ja sen kehityksen tukemisessa. **Pascal Gielenin** (Antwerpenin yliopisto) luento taiteilijan työn muutoksista globaalin kapitalismin läpäisemässä yhteiskunnassa pohjusti keskustelua residensseistä oppimisen ja jatkokoulutuksen ympäristöinä. Muita puhujia olivat **Adam Sutherland** (Grizedale Art Centre, Cumbria), **Donna Lynas** (Wysing Arts Centre, Cambridge), **Laurel Ptak** (Triangle Art, New York), **Lex ter Braak** (Jan van Eyck Academy, Maastricht), **Barbara Hernandez** (SOMA, Mexico City), **Ika Sienkiewicz-Nowack** (CCA Ujazdowski Castle, Warsaw), **Nikos Doulos** (taiteilija, Amsterdam / Ateena).

Viimeinen symposiumpäivä paneutui liikkuvuuden kriittiseen pohdintaan ja kysymyksiin residenssitoiminnan ekologisesta ja eettisestä kestäväydestä toisaalta ympäristökriisin kasvavan paineen alla ja toisaalta geopolitiittisten jännitteiden ja rajojen kiristyessä. Kutsuttuina puhujina olivat **Christine Tohme** (Ashkal Alwan, Beirut), **Marita Muukkonen** (Perpetuum Mobile, Helsinki) ja **Antti Majava** (Mustarinda, Hyrynsalmi). Kummankin päivän ohjelma sisälsi myös kävelyitä ja pienryhmien keskusteluja, joita vetivät **Jenni Nurmennie-**

mi (HIAP), **Christian Skovberg Jensen** (Lundin yliopisto) ja **Bojana Parnavska** (Transartists, Amsterdam).

Symposiumin ohjelman suunnittelivat ja koordinoivat **Irmeli Kokko** (Kuvataideakatemia), **Juha Huuskonen** (HIAP) ja **Taru Elfving** (Frame), jotka myös moderoivat kolmipäiväisen tapahtuman. Symposiumin pohjalta Kuvataideakatemia toimittaa yhteistyössä Framen kanssa artikkelikokoelman 2017–18.

Uutta tietoa ja ymmärrystä

Framen työ nykytaiteen tiedotuskeskuksena tarkoittaa viestimistä, vaikuttamista, tutkimista, tilastointia ja mentorointia. Laajan kokonaisuuden tavoitteena on lisätä tietoa ja ymmärrystä nykytaiteen toimialasta.

Nykytaide näkyväksi

Suomalainen nykytaide on kansainvälisesti korkeatasoista ja moniäänistä ja ansaitsee kirkkaan profiilin niin kotimaassa kuin ulkomailla. Frame suuntaa siihen valokeilaa viestimällä päivittäin suomalaisen nykytaiteen kansainvälisistä hankkeista.

Viestintä on keskeinen osa Framen kaikkea toimintaa. Viestinnällä Frame toteuttaa strategista tehtävänsä suomalaisen nykytaiteen kansainvälistäjänä, vaikuttajana ja kehittäjänä. Viestinnällä rakennetaan suomalaiselle nykytaiteelle kan-

sainvälisesti korkeaa profiilia ja arvostusta sekä Framelle mainetta asiantuntevana yhteistyökumppanina.

Framen uuden strategian valmistuttua Framessa ryhdyttiin myös työstämään viestintästrategiaa, joka antaa suuntaviivat viestinnän tavoitteille, painopisteille ja keinoille vuoteen 2020 asti.

Framen toimintanimeä täsmennettiin toukokuussa Frame Contemporary Art Finlandiksi (entinen nimi oli Frame Visual Art Finland). Uusi nimi kuvaa entistä tarkemmin sitä, että säätiön toimialana on nykytaide.

Samalla Framen visuaalista ilmettä päivitettiin, ja verkkosivusto uudistettiin läpikotaisin. Tavoitteina oli luoda tuore, selkeä ilme ja entistä helpommin käytettävä verkkosivusto. Uuden ilmeen takana on suunnittelutoimisto Dog Design. Verkkosivusto suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä digitoimisto Red and Bluen kanssa.

Uudelle verkkosivustolle koottiin alan eri toimijoita ensimmäistä kertaa yhteen kokoava toimialahaku sekä taiteilijan opas kansainväliseen toimintaan.

Apurahaviestintää kehitettiin uudistamalla apurahapalvelun ja verkkosivuston tekstit kauttaaltaan. Uudistuksessa pyrittiin entistä parempaan käytettävyyteen ja selkeyteen.

Venetsian taidebiennaalin Suomen paviljongin taiteilijavalinta vuodelle 2017 viestittiin suomalaiselle ja kansainväliselle medialle huhtikuussa 2016. Taiteilijat tapasivat suomalaista mediaa vieraillessaan Helsingissä kesäkuussa 2016. Syksyn aikana valmisteltiin näyttelyn kansainvälistä viestintää valitsemalla viestintätoimisto.

Lisäksi näyttelylle haettiin aktiivisesti rahoitus- ja sisältöyhteistyökumppaneita. Tärkeimmiksi näistä nousivat pääyhteistyökumppani Kiasman ohella Jyväskylän kaupunki ja Visit Finland.

Syyskuussa (7.–9.9.) Frame järjesti kansanvälisen toimittajamatkan yhteistyössä ulkoministeriön ja Suomen Messut Osuuskunnan kanssa. Matkan kärkenä oli ArtHelsinki-taidemessut Habitaren yhteydessä, mutta toimittajat tutustuivat kolmen päivän aikana myös suomalaisiin taidemuseo- ja galleriatoimijoihin. Matkalle osallistui seitsemän toimittajaa. Loppuvuodesta valmisteltiin seuraavan kevään toimittajamatkaa yhteistyössä ulkoministeriön ja designtoimijoiden kanssa.

Framen tärkein viestintäkanava on verkkosivusto, minkä lisäksi viestimme päivittäin Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa. Joitakin keskustelutilaisuuksia striimattiin Periscopessa. Uutisoinnin näkökulmana on pääsääntöisesti kansainvälisyys. Frame lähettää kuukausittain uutiskirjeen suomalaisille tilaajille sekä neljä kertaa vuodessa englanninkielisen uutiskirjeen kansainvälisille nykyaideammattilaisille.

Verkkosivustolla käynnit: 45 500 (2015: 71 700)
 Facebook-tykkääjät: 4 150 (2015: 3150)
 Twitter-seuraajat: 2 754 (2015: 2 200)
 Instagram-seuraajat: 1 816 (2015: 900)
 suomenkielisen uutiskirjeen tilaajat: 2 850 (2015: 2 370)
 englanninkielisen uutiskirjeen tilaajat: 2 450 (2015: 2 000)

Yhteistyö korvaa rahanpuutetta kansainvälistymisessä

Kansainvälistyminen on suomalaisille nykyaideamitoimijoille hyvin tärkeää, mutta sitä rajoittaa rahanpuute. Vähäisiä resursseja korvataan rakentamalla tiiviitä verkostoja. Tämä selvisi Framen tammikuussa 2016 julkaisemasta selvityksestä, joka kartoitti kansainvälistymisen vahvuuksia ja haasteita.

Ketkä kaikki suomalaiset nykyaiteen parissa toimivat tekijät ja organisaatiot työskentelevät aktiivisesti ulkomailla? Millaisia projekteja ulkomailla tehdään? Näihin kysymyksiin etsittiin vastauksia Viennistä vuoropuheluun, vaikutteista verkostoihin -selvityksessä, jonka Visuaalisen taiteen keskus Frame tilasi Kulttuuripoliitiikan tutkimuskeskukselta Cuporelta.

Framen tiedotuskeskustoiminta on laaja kokonaisuus, jonka yksi osa-alue on tiedon tuottaminen toimialasta. Muita osia ovat esimerkiksi viestintä, vaikuttaminen ja julkaisut. Tiedon tuottamisessa päätettiin lähteä liikkeelle tarkastelemalla ensimmäiseksi kokonaisuutta, joka on lähinnä Framen ydintoimintaa eli kansainvälistymistä.

Nykyaiteen kansainvälistymistä on viime vuosina tutkittu eri kulmista, mutta kokonaispalettia ei ollut tätä ennen koottu yhteen. Aikaisemmin on selvitetty esimerkiksi taidemuseoiden kansainvälistymistä, taiteilijoiden liikkuvuutta ja taiteilijare-

sidenssien merkitystä. Selvitys kokosikin yhteen jo tehtyä tutkimusta sekä luo katsauksen nykytilanteeseen. Lisäksi selvitystä varten toteutettu kysely nosti esiin tärkeitä aiheita kansainvälistämisen kehittämiseen.

Mitä uutta aiheesta sitten selvisi?

Kansainväliset toimijat muodostavat ekosysteemin.
Kansainvälisyys on yhä laajemman joukon asia.
Suomi ei riitä.
Kansainvälistymistä tapahtuu Suomessakin.
Verkostot kantavat, kun rahaa on vähän.

Lue lisää, Framen selvitys: [Yhteistyö korvaa rahanpuutetta nykyaiteen kansainvälistymisessä](#)

Toimialapäivässä etsittiin ratkaisuja kansainvälistymisen haasteisiin

Framen selvitys julkistettiin Verkostoista voimaa -toimialapäivässä (20.1.) Kiasma-teatterissa. Päivän aikana kuultiin esimerkkejä nykyaiteen voimasta kaupunkien vetovoimien kasvattajina ja ideoitiin, millä tavoin suomalaisen nykyaiteen kansainvälistymistä pystytään yhdessä edistämään ja vahvistamaan. Tilaisuudessa oli noin 200 osallistujaa.

Tilaisuus Kiasma-teatterissa alkoi Kiasman johtajan **Leevi Haapalan** tervehdyssanoilla ja Framen uuden selvityksen esittelyllä. CUPOREn tutkijat **Sari Karttunen** ja **Jutta Virolainen** kävivät läpi tutkimuksen pääkohtia ja tuloksia. Tervehdyksensä tilaisuuteen toi myös opetus- ja kulttuuriministeri **Sanni Grahn-Laasonen**.

Päivän avainpuhujat, Liverpool Biennialin ohjelmapäällikkö **Rosie Cooper** ja ARCOmadrid -taidemessujen johtaja **Carlos Urroz**, jakoivat puheenvuoroissaan kokemuksensa kahdesta kukoistavasta nykyaitekaupungista. Niin Liver-

pool Biennial kuin ARCOmadrid ovat vaikuttaneet merkittävästi kotikaupunkien kulttuurielämään ja kansainvälisyyteen nimenomaan paikallisuuteen nojaavan toiminnan avulla. Carlos Urroz esitteli puheenvuorossaan tänä vuonna 35-vuotisjuhlaansa viettävän ARCOmadridin taivalta espanjan- ja portugalinkielisen maailman merkittävämmäksi messutapahtumaksi.

Iltapäivällä oman näkökulmansa kansainvälisyyteen toivat lyhyiden puheenvuorojen kautta Kiasman intendentti **Marja Sakari**, Galerie Anhavan johtaja **Ilona Anhava**, AV-arkin toiminnanjohtaja **Hanna Maria Anttila** sekä kulttuuriasiainneuvos **Petra Havu** Opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Taiteilija **Tellervo Kalleisen** iltapäivällä vetämän työpajatyöskentelyn innostuneet keskustelut ja runsas osallistujamäärä kertovat, että nykytaiteen kansainvälistämiseen löytyy kyllä ideoita ja yhteistyöhalua. Keskusteluista nousi esille muun muassa halu luoda paikallinen taideviikon tai festivaalin kaltainen tapahtuma, jonka avulla suomalaista nykytaidetta voisi nostaa esiin niin kotimaiselle kuin kansainväliselle yleisölle. Yhtä mieltä tunnuttiin olevan myös Hanna Maria Anttilan ajatuksesta, että parasta kansainvälistämistyötä on tiivis paikallinen yhteistyö eri toimijoiden kesken.

Kuvataiteen tilastointihankkeessa otettiin harppaus eteenpäin

Frame kutsui elokuussa 2016 tutkijoista ja nykytaideammattilaisista kootun ohjausryhmän valvomaan kuvataiteen tilastointiprojektia. Projektin tavoitteena on luoda kuvataiteen alalle kestävä tilastoinnin järjestelmä, jonka avulla toimialasta kertyy tietoa vuosittain ja joka mahdollistaa alan muutosten seurannan.

Ohjausryhmän jäsenet edustavat sekä kuvataiteen toimialaa että kulttuurialan tilastoinnin asiantuntemusta. Ryhmän tehtävänä on auttaa luomaan toimialalle yhteinen käsitys siitä, millaista tietoa alalla tarvitaan sekä tukea suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen tilastoinnin perustamista kuvataiteen alalle.

Ensimmäisessä ohjausryhmän kokouksessa asetettiin tavoitteeksi tuottaa vuonna 2017 ensimmäiset tilastotiedot taidemuseoiden ja taidegallerioiden käynti- ja näyttelymääristä. Ohjausryhmän päätöstä ryhdyttiin edistämään Framessa välittömästi.

Syksyn aikana valmisteltiin vuosikyselyä taidegallerioille tai -tapahtumille toimijoiden vuoden 2016 toiminnasta yhteistyössä HUMAK-ammattikorkeakoulun kulttuurituottajaopiskelijan **Jenni Pekkarisen** kanssa. Pekkarinen teki tilastoprojektia talven aikana lopputyönään. Museoviraston kanssa valmisteltiin taidemuseoiden käyntimäärien aikasarjaa 2010-luvulta.

Jäseninä ohjausryhmässä ovat johtaja **Juha Huuskonen** (HIAP), erityisasiantuntija **Paula Karhunen** (Taiteen edistämiskeskus), erikoisasiantuntija **Anu Niemelä** (Museovirasto), puheenjohtaja **Hannele Nyman** (Galleristit ry), viestintäpäällikkö **Miisa Pulkkinen** (Suomen Taiteilijaseura), erikoistutkija **Kaisa Weckström** (Tilastokeskus) sekä puheenjohtajana toimiva erikoistutkija **Sari Karttunen** (Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore). Framesta ohjausryhmässä ovat mukana johtaja **Raija Koli** sekä ohjausryhmän sihteerinä toimiva viestintäpäällikkö **Heljä Franssila**.

Framen tilastointihankkeen taustalla on säätiölle annettu tehtävä toimia nykytaiteen tiedotuskeskuksena. Tiedotuskeskustoiminnan sisällöiksi on Framessa määriteltä seuraavat kokonaisuudet: viestintä, koulutus, toimialatieto – joka tarkoittaa tutkimusta ja tilastointia – sekä vaikuttaminen.

Talous, hallinto ja henkilöstö

Talous

Säätiön perustoiminta rahoitettiin opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatavilla toiminta- ja erityisavustuksilla.

Toiminta

Säätiön valtionavustus koostui toimintaan kohdistuvasta yleisavustuksesta (670 000 euroa), apurahoihin kohdistuvasta erityisavustuksesta (270 000 euroa) ja Venetsian biennaaliin kohdistuvista erityisavustuksista (yhteensä 60 000 euroa).

Vuonna 2016 säätiö sai opetus- ja kulttuuriministeriötä yleisavustusta 670 000 euroa (2015: 730 000 €). Muita tuottoja kertyi 725,60 euroa (2015: 14 583 €). Yleisavustuksesta ohjelmatoimintaan, viestintään ja hallinnon yleiskuluihin käytettiin 258 775 euroa (2015: 236 614 €). Henkilöstökuluihin kohdistui 412 785 euroa (2015: 375 166 €).

Hallinnon yleiskuluihin ja henkilöstökuluihin sisältyy apurahahakujen- ja selvitysten hallinnointikulut (apuraha koordinaattorin palkka, hallintokulut ja apuraha-toimikunnan palkkiot) yhteensä 70 000 euroa.

Apurahat

Säätiö sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustuksena vuodelle 2016 apurahojen jakamiseen 270 000 euroa. Näistä jaettiin uudelleen vuoden aikana palautuneita ja peruuntuneita apurahoja yhteensä 12 280 euroa (2015: 6 751 €), joista 3776 euroa palautuneita ja 8504 euroa peruuntuneita nostamattomia apurahoja.

Venetsian biennaalinäyttely

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi säätiölle Venetsian biennaaliin 60 000 euroa käytettäväksi vuonna 2016.

Säätiö hankki lisärahoitusta vuoden 2017 Venetsian biennaaliin 30 000 euroa vuosille 2016–2017 (2015: 88 896 €). Rahoittaja oli Saastamoisen säätiö.

Venetsian biennaalin kulut olivat vuonna 2016 yhteensä 77 545 euroa.

Venetsian biennaalin kustannukset ovat huomattavat säätiön muuhun toimintaan suhteutettuna.

Tulos

Säätiön vuoden 2016 tuotot olivat 1 032 691 euroa (2015: 1 234 286 €; 2014: 1 115 695 €) toteutuneet kulut olivat yhteensä 1 027 059 euroa (2015: 1 223 849 €; 2014: 1 115 713 €).

Toiminnan tulos oli 5 632 euroa ylijäämäinen (2015: 10 436,93 € ylijäämäinen; 2014: 17,84 € alijäämäinen). Ylijäämä käytetään suunnitelman mukaisesti edellisten vuosien alijäämän kattamiseen ja oman pääoman vahvistamiseen.

Tilintarkastajat

Säätiön tilintarkastajana toimi Risto Ekholm KHT (BDO Oy) ja varatilintarkastajana Taneli Mustonen KHT (BDO Oy). Säätiön kirjanpito hoidettiin TalousAdvisor Oy:ssä.

Hallitus

Framen hallituksen jäsenet olivat:

Kuvataiteilija, taiteellisen tutkimuksen neuvonantaja Jan Kaila (puheenjohtaja)
Kokoelmaintendentti Henna Paunu (varapuheenjohtaja)
Toiminnanjohtaja Hanna Maria Anttila
Johtaja Jan Förster

Professori Anna-Kaisa Rastenberger
Kuvataiteilija Jyrki Siukonen
Koulutuspäällikkö Tomas Träskman

Valtuuskunta

Framen valtuuskunnan jäsenet olivat:

Lauri Savisaari, Tampereen kaupunki, valtuuskunnan puheenjohtaja
Satu-Minna Suorajärvi, Suomen taiteilijaseura, valtuuskunnan varapuheenjohtaja
Anna-Riikka Hirvonen, Oulun kaupunki
Olli Immonen, Turun kaupunki
Kati Huovinmaa, Vantaan kaupunki
Kalle Mustonen, Suomen taiteilijaseura
Lasse Saarinen, Suomen Taideyhdistys
Timo Simanainen, Lahden kaupunki
Maija Tanninen, Helsingin kaupunki
Päivi Liedes, Espoon kaupunki
Maaria Märkälä, Suomen taiteilijaseura
Sabina Westerholm, Pro Artibus
Johanna Kiivaskoski, Suomen Taideakatemian säätiö

Henkilöstö

Säätiön henkilökuntaan kuului kuusi henkilöä: toimitusjohtaja Raija Koli, tiedottaja Laura Boxberg (äitiysvapaalla 30.9.2016 saakka), Rosa Kuosmanen (äitiysvapaansijainen 1.1.–30.9.2016), ohjelmapäällikkö Taru Elfving (työvapaalla 1.3.2016 alkaen), ohjelmapäällikkö Anna Virtanen (11.2.2016 alkaen), viestintäpäällikkö Heljä Franssila, koordinaattori Karoliina Korpilahti (äitiysvapaalla 3.2.2016 alkaen), koordinaattori Maikki Lavikkala (äitiysvapaansijainen 1.1.2016 alkaen) ja talous- ja hallintopäällikkö Satu Martin. Säätiössä työskentelevät määräaikaisissa työsuhteissa ohjelmakoordinaattorit Elina Hämäläinen, Miina Hujala ja Hanna Ohtonen sekä assistentti Amanda Hakoköngäs.

Lisäksi avustajina Framen tilaisuuksissa työskenteli 5 henkilöä ja palkkioita ja työkorvauksia maksettiin 18 henkilölle.

Venetsian biennaalihankeessa työskenteli lisäksi 18 henkilöä erilaisissa tehtävissä Suomessa ja/tai Venetsiassa.

Säätiöllä oli vuoden aikana 5 harjoittelijaa: Amanda Hakoköngäs, Elina Hämäläinen, Sirja Moberg, Jenni Pekkarinen ja Anna Pöppönen.

Yhteistyökumppanit vuonna 2016

Framen lukuisat hankkeet onnistuvat laajan yhteistyöverkoston avulla. Vuonna 2016 Framessa työskenneltiin seuraavien yhteistyötahojen avulla. Kiitos kaikille toimijoille erinomaisesta yhteistyöstä!

Aalto-yliopisto

Amos Andersonin taidemuseo

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämissäätiö AVEK

Av-arkki

CCA Center of Contemporary Arts, Estonia

Danish Arts Foundation

ECADC – Estonian Contemporary Art Development Centre

EMMA – Espoon Modernin taiteen museo

Forum Box

Galerie Anhava

Galerie Forsblom

Galleria Heino

Galleri Sinne

Galleristit ry

Helsinki Contemporary

Helsingin taidemuseo HAM

HIAP – Helsinki International Artist Programme

Iaspis

IHME-nykyaidefestivaali

Icelandic Arts Centre

Jyväskylän kaupunki

Korean Arts Management Service (KAMS)

Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore

La Biennale di Venezia

LADAF – Live Art Development Agency Finland

Leeds University

Moderna Museet

Mondriaan Fund

Museoliitto

Museovirasto

Nykytaiteen museo Kiasma

OCA Office for Contemporary Art Norway

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Perpetuum Mobile

Presentaatio ry

Saastamoisen säätiö

Skills of Economy

Spiral Tokyo

Suomen Benelux-instituutti

Suomen Messut Osuuskunta / ArtHelsinki

Suomen Japanin instituutti

Suomen Kulttuurirahasto

Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry

Suomen Liman-suurlähetystö

Suomen Lontoon Instituutti

Suomen Lontoon-suurlähetystö

Suomen Madridin-instituutti

Suomen Moskovan-suurlähetystö

Suomen New Yorkin Kulttuuri-instituutti

Suomen Pietarin-pääkonsulaatti

Suomen Soulin-suurlähetystö

Suomen Taiteilijaseura

Suomen Tanskan kulttuuri-instituutti

Suomen Tokion-suurlähetystö

Suomi 100

Taidehalli

Taideyliopiston Kuvataideakatemia

Taiteenalojen tiedotuskeskukset: Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, FILI / Finnish Literature Exchange, Music Finland, Sirkuksen tiedotuskeskus, Suomen elokuvasäätiö, Tanssin tiedotuskeskus, Teatterin tiedotuskeskus (TINFO)

Taiteen edistämiskeskus

Taiteen edistämiskeskus | Lounais-Suomen toimipiste

Tensta Konsthall

Tilastokeskus

Turun AMK Taideakatemia

Ulkoasiainministeriö

Valokuvataiteilijoiden liitto

Vapaa Taidekoulu

Visit Finland